

Epidemiologische update

RAG 30/12/2020

De nieuwe beheerstrategie zoals goedgekeurd door het Overleg Comité onderscheidt twee verschillende situaties, een controle fase en een lockdown fase waarin de viruscirculatie toeneemt tot boven een vastgelegde drempel en doeltreffende maatregelen moeten genomen worden om terug naar de controle fase te keren. De kwantitatieve indicatoren die gebruikt worden voor deze evaluatie zijn het aantal nieuwe hospitalisaties per dag, het aantal nieuwe besmettingen per dag, de positiviteitsratio en het reproductiegetal.

Daarnaast maakt de RAG verder een risicoanalyse op basis van kwalitatieve (bv. bestaan van clusters) en strategische (bv. teststrategie) indicatoren.

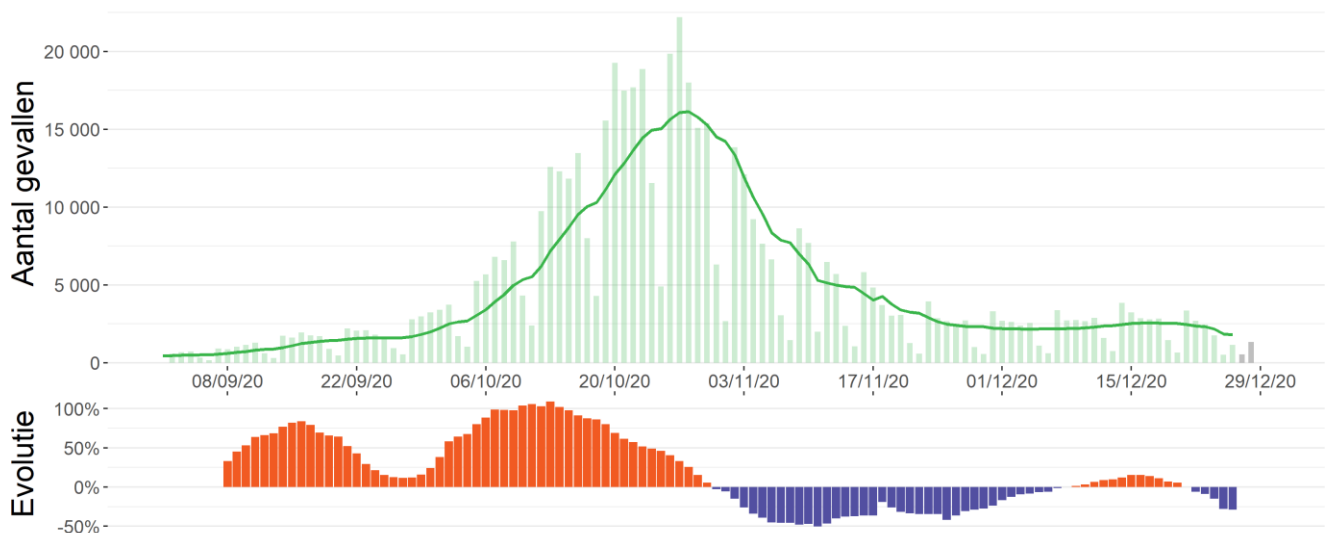
NATIONAAL

1.1. INDICATOREN I.V.M. INTENSITEIT

In de week van 20 tot 26 december werden er gemiddeld 1801 nieuwe besmettingen per dag gerapporteerd, ten opzichte van 2536 de voorgaande week. Na een eerdere periode van stabilisatie en stijging, is er de laatste dagen dus terug een daling in het aantal besmettingen (Figuur 1).

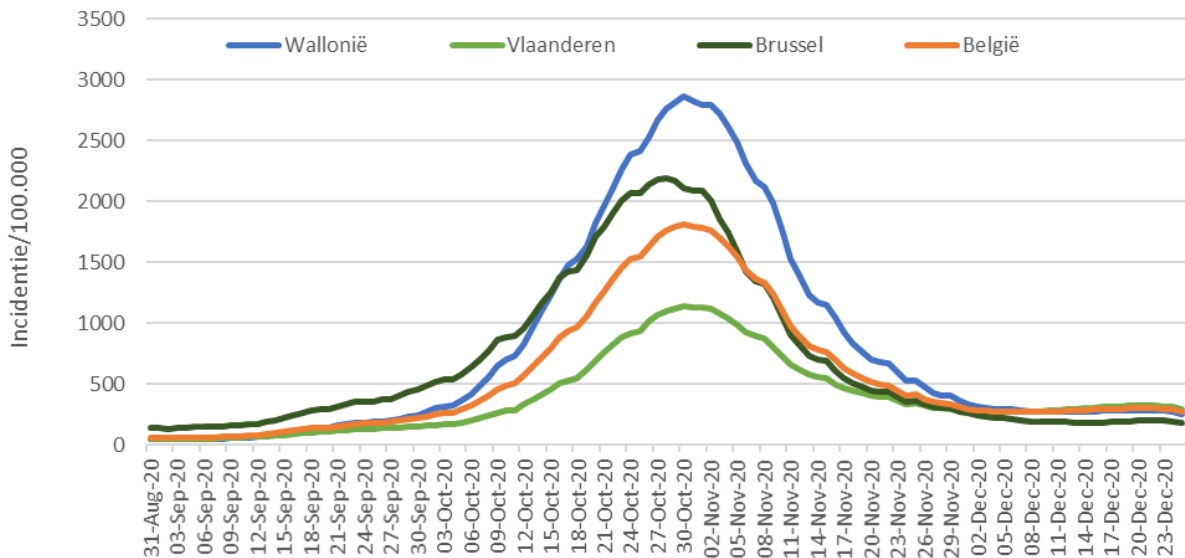
Het reproductiegetal R_t op basis van de nieuwe besmettingen is gedaald onder de 1 (0,765).

Figuur 1: Evolutie van het totaal aantal nieuwe bevestigde besmettingen in België (2^e golf)

De 14-daagse cumulatieve incidentie is gedaald van 298/100.000 tot 264/100.000. De licht dalende trend doet zich voor in alle regio's (Figuur 2 en Bijlage 1).

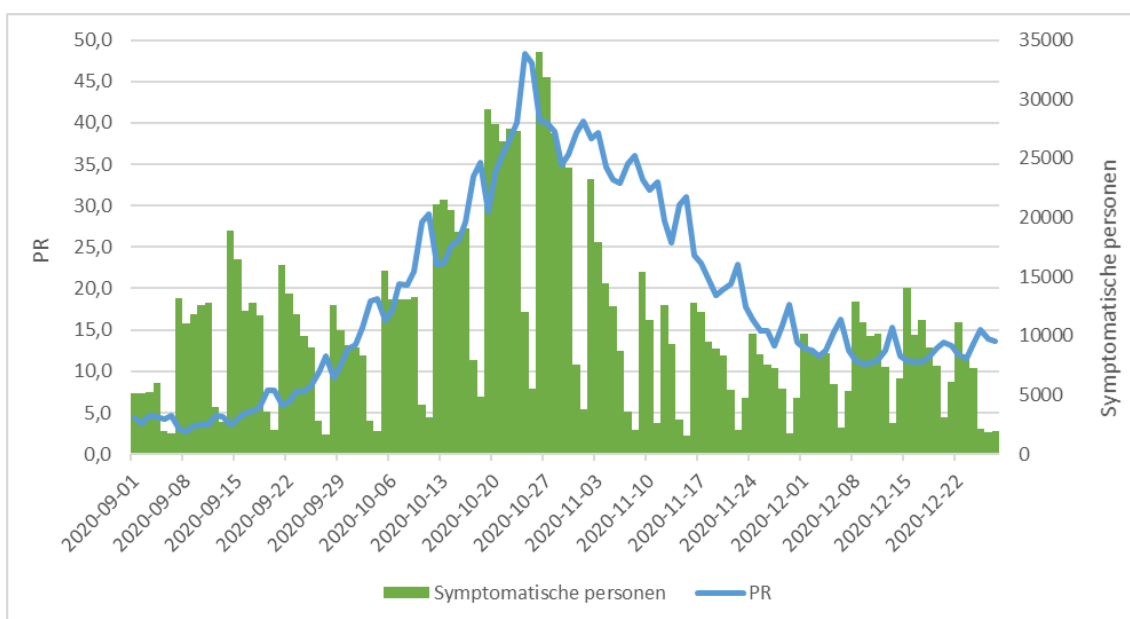
Figuur 2: 14-daagse cumulatieve incidentie per 100.000, België en per regio

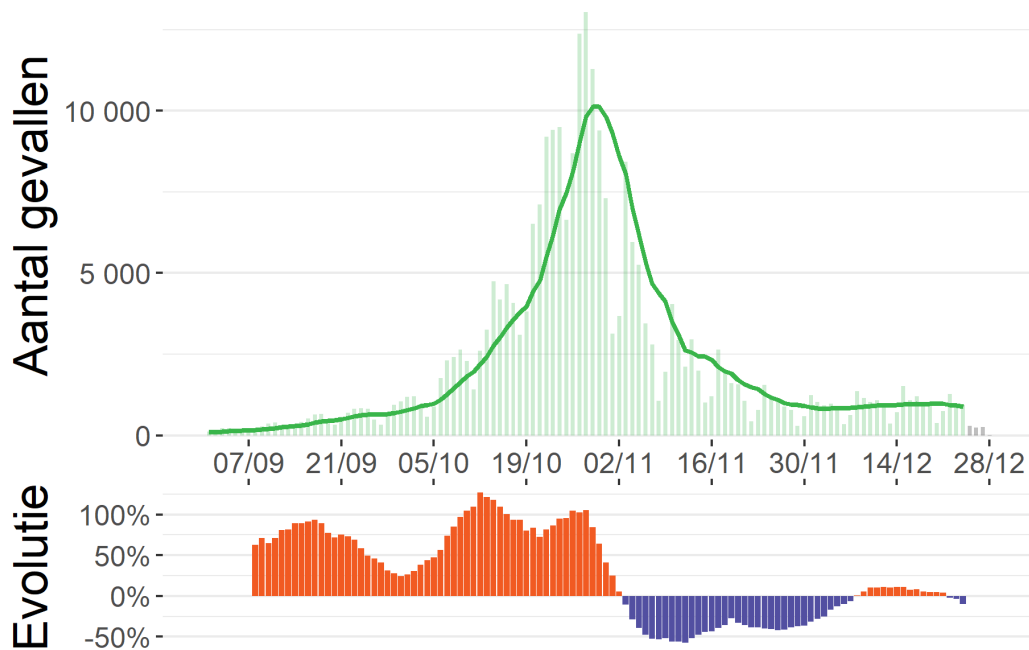
Het aantal uitgevoerde testen is na een eerdere periode van toename, sterk gedaald, met een daggemiddelde van ongeveer 29.650 testen per dag voor de week van 20 tot 26 december, vergeleken met ca. 38.500 de week ervoor. Dit kan te maken hebben met de vakantieperiode waar mensen die milde klachten vertonen zich minder laten testen en met het voorkomen van feestdagen (altijd minder testen in weekends en op feestdagen).

Het aantal symptomatische besmettingen (voor geteste personen met ingevuld eform) (Figuur 3 en 4) daalt ook licht de laatste dagen.

Figuur 3: Aantal geteste symptomatische personen en positiviteitsratio

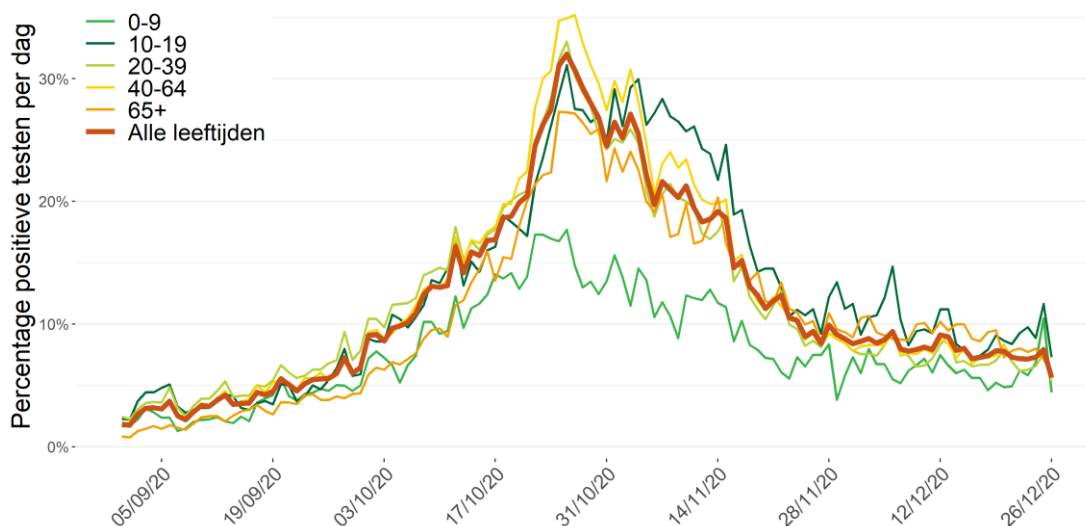
Figuur 4: Evolutie van het aantal symptomatische besmettingen in België

De afgelopen week daalde de incidentie van consultaties bij de huisarts voor griepaal syndroom sterk naar 41/100.000 (ten opzichte van 110/100.000 vorige week).

De positiviteitsratio (PR) is licht gedaald, met een gemiddelde waarde van 7,2% in de periode van 20 tot 26 december, vergeleken met 7,6 de week voordien (Figuur 5).

Figuur 5: Positiviteitsratio per leeftijdscategorie vanaf 31/08/20

De PR bij personen met eform die getest worden omwille van mogelijke COVID-19 heeft een neiging tot toename en is nu rond de 13% (vergeleken met een gemiddelde van 12% de voorbije weken).

Bij de patiënten die de huisarts raadpleegden voor griepklachten, steeg de positiviteitsgraad voor SARS-CoV-2 tot 50% (vergeleken met 33% voorgaande week). Tot nu toe werd er nog geen Influenzavirus gedetecteerd.

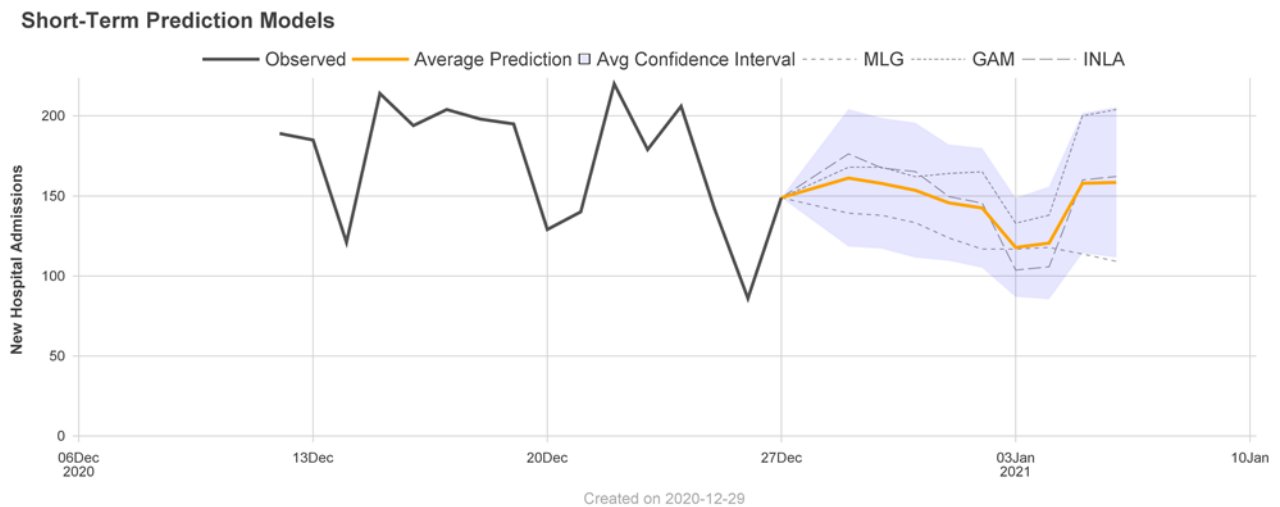
1.2. INDICATOREN I.V.M. ERNST

Het aantal nieuwe hospitalisaties voor COVID-19 vertoont ook een dalende trend, met gemiddeld 158 nieuwe opnames voor de week van 23 tot 29 december. Het aandeel van bewoners van een woonzorgcentrum op het totaal aantal opnames daalde licht van 18 naar 15%, maar personen ouder dan 80 jaar blijven de grootste groep onder de gehospitaliseerde patiënten (50%).

Het reproductiegetal (Rt) gebaseerd op het aantal nieuwe hospitalisaties is onder de drempel van 1 gedaald, met een waarde van 0.925 voor de periode van 23 tot 29 december. De predictiemodellen voor het aantal nieuwe hospitalisaties blijven een globaal stabiele trend tonen (Figuur 6).

De druk op de ziekenhuiscapaciteit blijft echter nog hoog, met op 29 december 2.423 ziekenhuisbedden ingenomen door COVID-19 patiënten (daling met 5% vergeleken met de week ervoor), waarvan 499 ICU bedden (daling met 7%).

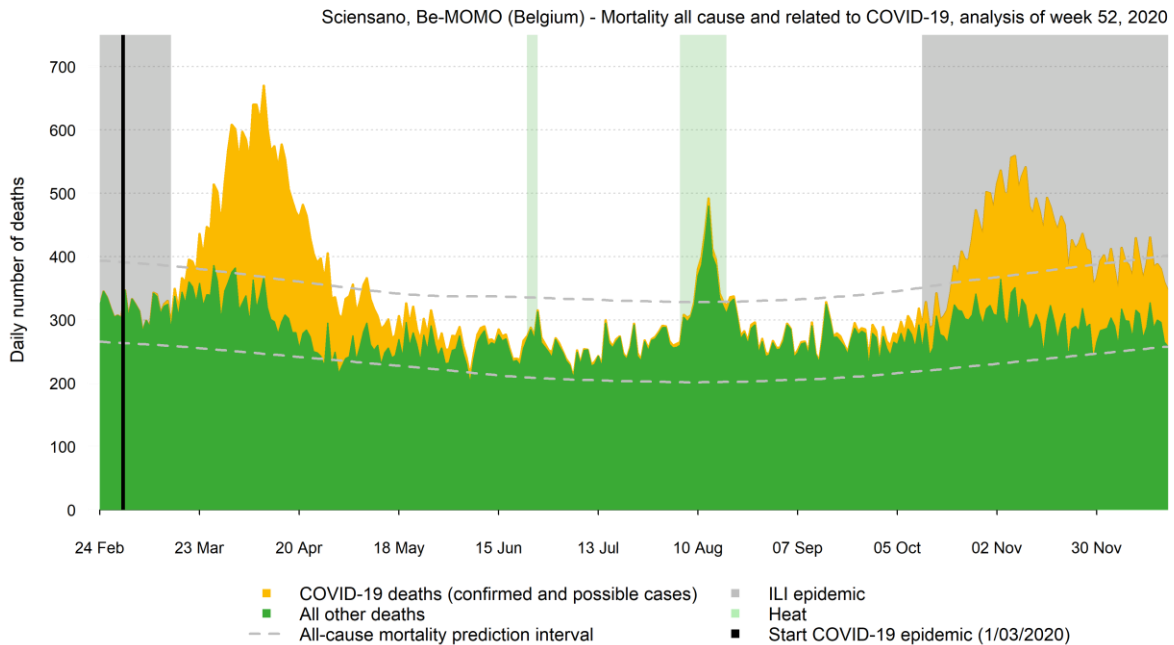
Figuur 6: Evolutie en predictie van het aantal nieuwe opnames in het ziekenhuis, gebaseerd op modellen van de Universiteit Hasselt, de ULB en Sciensano

Het aantal overlijdens is in de week van 21 tot 27 december licht gedaald, naar een totaal van 511 geregistreerde sterfgevallen (vergeleken met 631 de week voordien), variërend tussen 54 en 100 per dag. De mortaliteit was 4,5/100.000 in België, 5,3/100.000 in Vlaanderen, 3,8/100.000 in Wallonië en 1,6/100.000 in Brussel. De daling in mortaliteit over de laatste weken is minder uitgesproken in Vlaanderen dan in Wallonië en Brussel. In de week van 21 tot 27 december overleden 219 personen (42,9%) in een woonzorgcentrum (WZC) en één persoon in een andere wooninstelling. Daarnaast zijn 96 WZC-bewoners in het ziekenhuis overleden. 61,6 % van de COVID-19 overlijdens waren bewoners van WZC. Dit aandeel is licht gedaald ten opzichte van vorige week (64,5 %). In week 52 werd de hoogste mortaliteit per aantal inwoners geobserveerd in de provincie West-Vlaanderen (7,2 /100.000), gevolgd door Oost-Vlaanderen (7 /100.000) en Antwerpen (5,4 / 100.000).

Er is nog steeds oversterfte (alle oorzaken) in Vlaanderen, maar niet meer dagelijks. Er is geen oversterfte meer in Wallonië sedert week 51 (Figuur 7).

Figuur 7: Sterfte door alle oorzaken en door COVID-19 in België, tot week 51
Al wat boven de hoogste grijze stippellijn valt stelt oversterfte voor

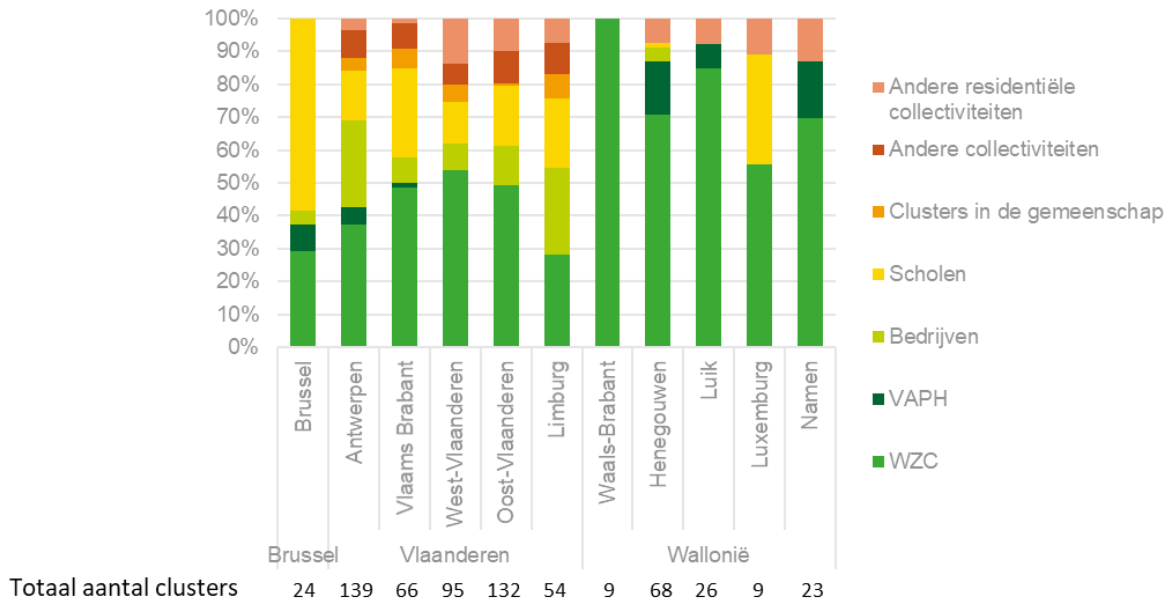

In woonzorgcentra (WZC) daalde het aantal *nieuwe bevestigde gevallen* (per week) de voorbije week (23/12 t.e.m. 29/12) in alle regio's (voor Vlaanderen een daling van -38.8% ten opzichte van vorige week, voor Wallonië: -41.7%, voor Brussel: -64.1%, voor de Duitstalige gemeenschap: -92.9%). Het aantal WZC dat *minstens 2 nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen* onder bewoners rapporteerde gedurende 7 dagen daalde de afgelopen week, met een totaal van 26 nieuwe mogelijke clusters in de periode van 21/12 t.e.m. 27/12 (vergeleken met 45 de week ervoor, -42.2%). Het *aantal getroffen WZC* (minstens 1 bevestigd COVID-19 geval) op 29 december daalt in alle regio's. Het *aantal WZC met een grote uitbraak* (minstens 10 of meer bevestigde gevallen onder bewoners) daalt in Vlaanderen, Wallonië en de Duitstalige gemeenschap, en stabiliseert in Brussel. In Brussel en de Duitstalige gemeenschap gaat dit om een zeer klein aantal WZC (<5). Op 29/12 rapporteerde 9% van de WZC in Vlaanderen, 7% van de WZC in Wallonië, 4% van de WZC in Brussel en 20% van de WZC in de Duitstalige gemeenschap 10 of meer bevestigde gevallen onder de bewoners in hun instelling. Het *aantal personeelsleden van WZC* dat afwezig is omwille van een (mogelijke of bevestigde) COVID-19 infectie daalt, behalve in de Duitstalige gemeenschap waar een stijging te zien is.

De meeste actieve bevestigde clusters voor week 52 worden gemeld voor de WZC (50%). 13% van de clusters werden gelinkt aan bedrijven en 17% aan andere collectiviteiten (4% in VAPH). De clusters in scholen (16%) die hier vermeld zijn, betreffen de clusters geregistreerd door de gezondheidsinspecteurs (voor het Nederlandstalig onderwijs zijn dit de clusters door het CLB aan de MSPOC gemeld), en zijn daarom mogelijk een onderschatting. Slechts een klein deel van de bevestigde

clusters was gelinkt aan gebeurtenissen in de gemeenschap, maar dit heeft voornamelijk als oorzaak dat epidemiologische links tussen personen in de algemene gemeenschap veel minder makkelijk te bevestigen zijn, en de kans dus veel kleiner is dat een cluster in de gemeenschap wordt geregistreerd als een bevestigd cluster.

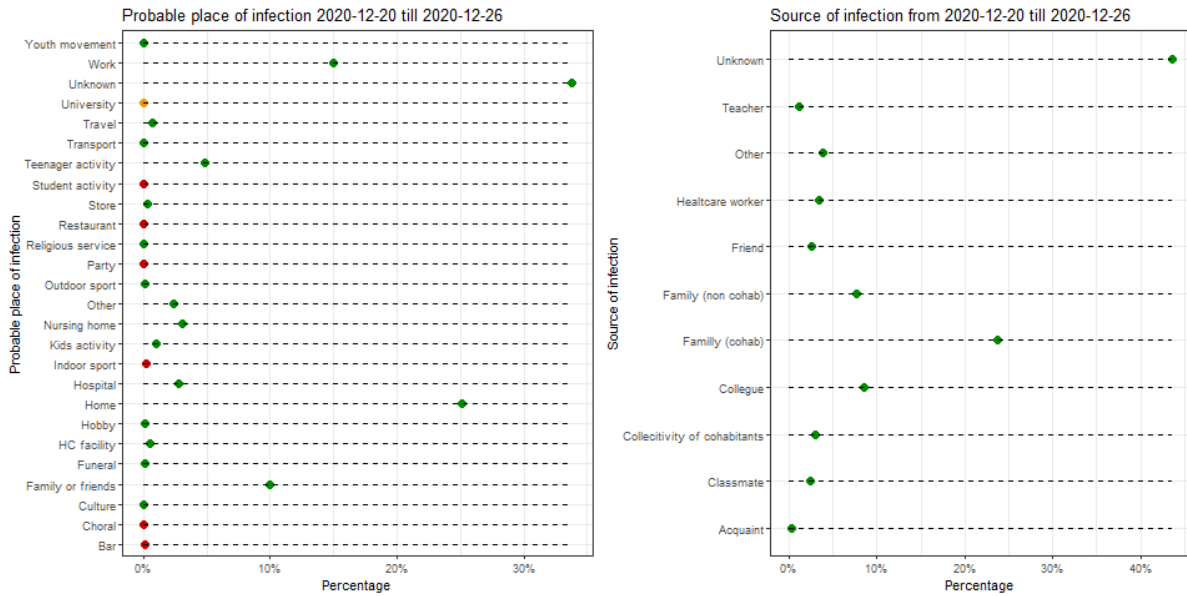
Figuur 8: Actieve clusters gerapporteerd door de regio's per type cluster en per provincie, week 52

Net zoals vorige week weet het merendeel van de personen niet wat de plaats en bron van infectie is (info opgegeven als ongekend, 33% respectievelijk 44%). Voor de week van 20 tot 26 december vonden infecties nog steeds voornamelijk thuis (25%) en op het werk (15%) plaats (Figuur 8a). De vermoedelijke bron van infectie blijft ook vooral contact met een huisgenoot (24%) of een ander familielid (8%), en een collega (9%) (Figuur 8b). Hierna volgen infecties door contact met een gezondheidswerker (3%) of in een collectiviteit (3%).

Figuur 9: Vermoedelijke plaats van infectie (a) en bron van infectie (b), zoals opgegeven door de index personen tijdens het contactonderzoek

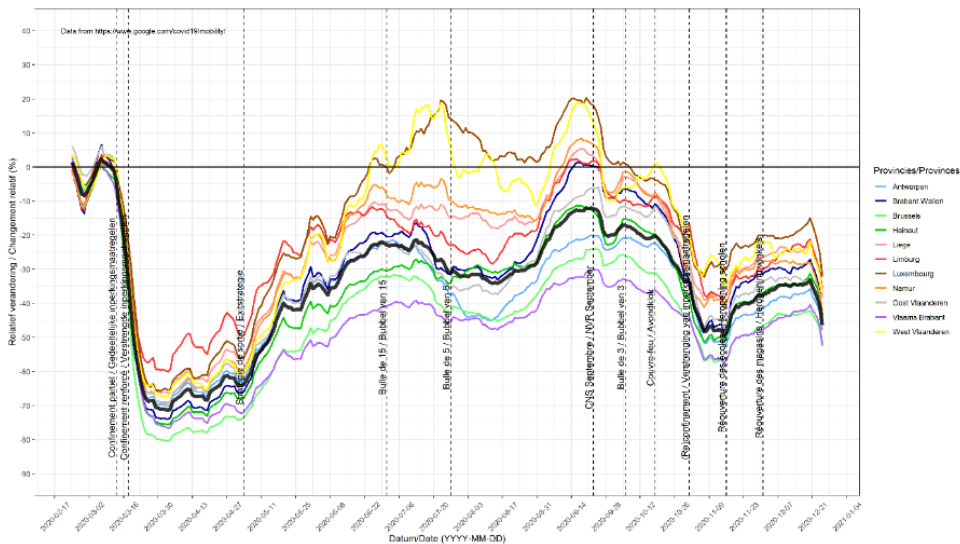
Hierbij moet opgemerkt worden dat bepaalde plaatsen zoals restaurants of culturele evenementen onder de huidige maatregelen volledig (in rood) of deels (in oranje) gesloten zijn.

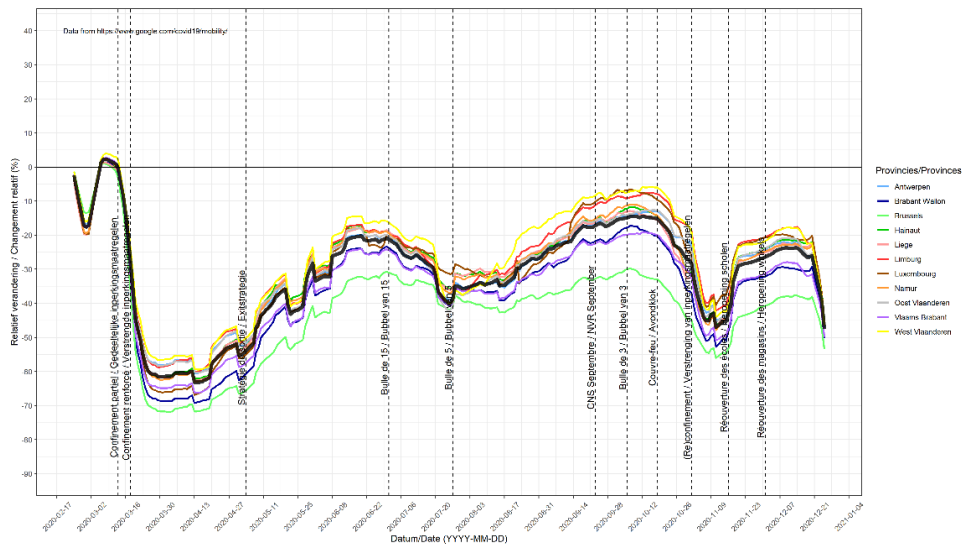
Gegevens van Google mobility tonen ook een scherpe daling in de mobiliteit en in de tijd gespendeerd op het werk, en een stijging in de tijd die mensen thuis spenderen (Figuur 10 a,b,c). Bezoek van winkels is voor kerst nog duidelijk gestegen en daarna gedaald.

Figuur 10a: Evolutie van de mobiliteit in België (zwarte curve) en in elke provincie (Google data, gebaseerd op bezoek van trein- en metrostations etc.)

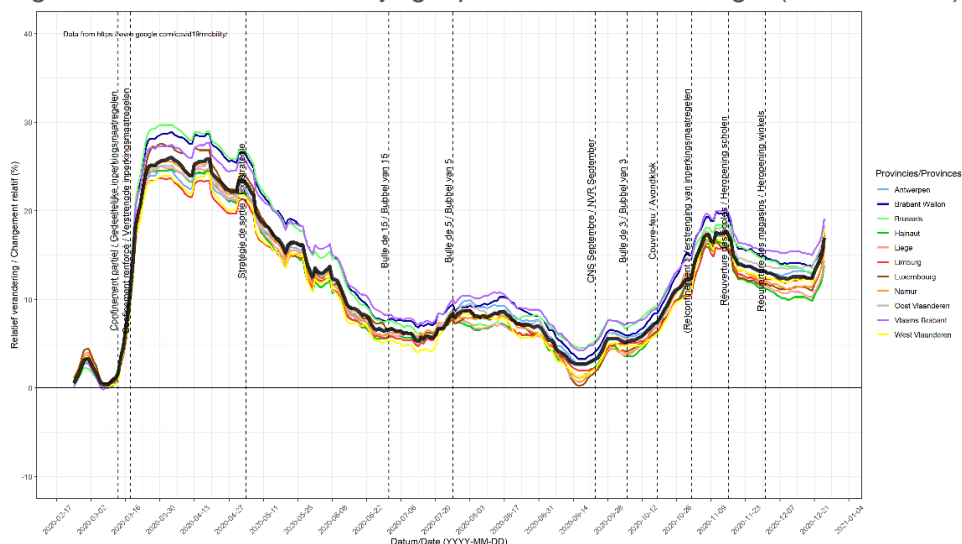
Elke provincie heeft een eigen basislijn. Als de basislijn in de ene provincie lager is dan in de andere, betekent dit dus dat de mobiliteit in die provincie meer is afgenomen ten opzichte van de referentieperiode, maar niet noodzakelijkerwijs dat de mobiliteit in die provincie in absolute zin lager is.

Figuur 10b: Evolutie van de tijd gespendeerd op het werk in België (zwarte curve) en in elke provincie

Figuur 10c: Evolutie van de tijd gespendeerd thuis in België (zwarte curve) en in elke provincie

Besluit en aanbevelingen

Voor de periode van 20 tot 26 december werd lichte daling geregistreerd van het aantal nieuwe besmettingen, na een eerdere stabilisatie en toename. Op iets langere termijn bekeken zijn er sedert begin december dus geen grote wijzigingen in het aantal besmettingen.

De PR is globaal licht gedaald. In het geval van een duidelijk verminderde virale circulatie, zou een daling van de PR verwacht worden, maar dit is slechts beperkt tot nu toe. De interpretatie van de dalende trend deze week moet dus gelinkt worden aan de daling in het aantal testen, wat doet vermoeden dat net zoals in de herfstvakantie, mensen zich mogelijks minder laten testen in de kerstvakantie. Dit weerspiegelt zich ook in een daling in het aantal geteste symptomatische personen, met een lichte stijging van de PR in deze groep. Daarom herhalen de RAG-leden de oproep om te blijven testen, ook bij milde klachten.

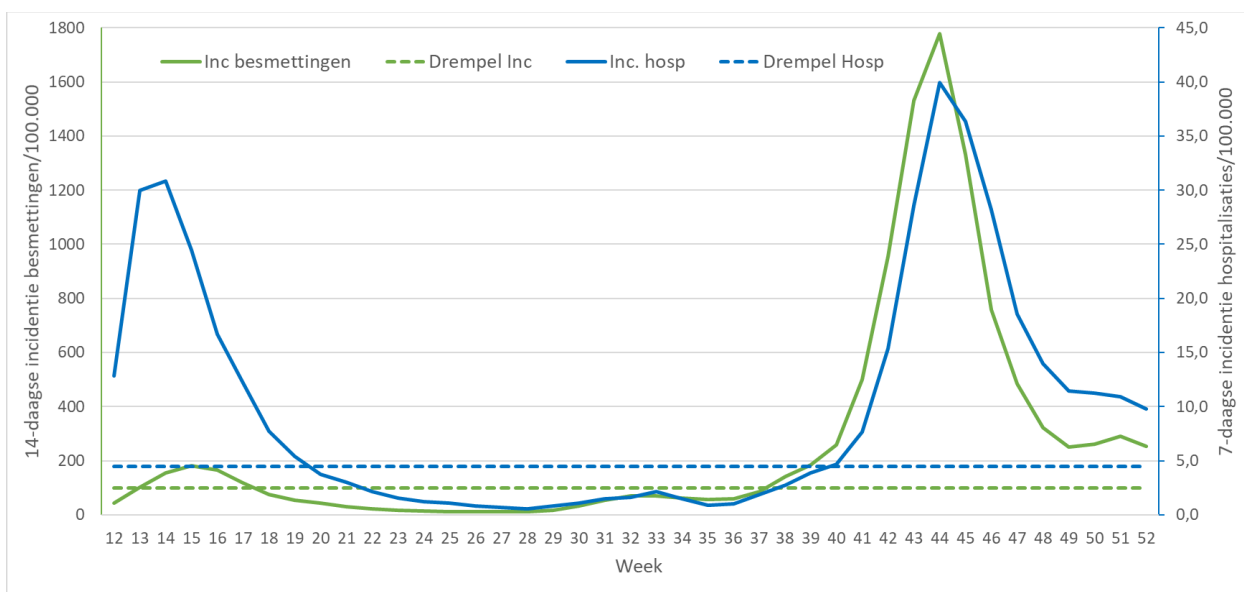

Nationaal en in de meeste provincies noteert men een stabilisatie of lichte daling van het aantal nieuwe hospitalisaties, maar in een aantal provincies (Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Waals-Brabant en de Duitstalige gemeenschap) neemt de incidentie van nieuwe hospitalisaties (per 100.000 inwoners) toe. De druk op de gezondheidszorg blijft erg hoog.

De Google mobility data tonen een verminderde mobiliteit de voorbije week, met meer tijd doorgebracht thuis.

Op basis van de nieuwe beheerstrategie bevinden we ons nog steeds in de lockdown fase, hoog boven de drempelwaarden voor het bereiken van de controle fase (Figuur 11).

Figuur 11: Evolutie van de epidemie ten opzichte van de drempels voor nieuwe besmettingen en nieuwe hospitalisaties

De epidemiologische situatie moet na de kerstvakantie van nabij opgevolgd worden. Het valt af te wachten wat de impact van de feestdagen, de terugkeer van reizigers en de herstart van scholen zal zijn op de recent terug ingezette lichte daling.

Er werd deze week ook een update gemaakt van het RAG en het GEMS advies in verband met de identificatie van nieuwe varianten van het virus (o.a. in het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Afrika). Daarin werd het belang van het in quarantaine plaatsen en testen van reizigers en het uitwerken van een whole genome sequencing surveillance plan herhaald. Tot nu toe is in België, op 2000 onderzochte stammen, vier maal de UK variant aangetroffen.

Besluit classificatie: Lockdown fase met op dit ogenblik licht dalende evolutie van de curve.

PROVINCIES

De 14-daagse cumulatieve incidentie is de voorbije week gedaald in alle provincies. In de Duitstalige gemeenschap is ze stabiel gebleven. In alle provincies is de incidentie lager dan 400/100.000 maar in geen enkele lager dan 100/100.000. De incidenties zijn het hoogst in Oost- en West-Vlaanderen.

Het reproductiegetal (Rt) daalt en is nu lager dan 1 in alle provincies en in de Duitstalige gemeenschap.

Het aantal afgenomen testen per 100.000 inwoners is gedaald in alle provincies, maar gestegen in de Duitstalige gemeenschap. Het aantal afgenomen testen per 100.000 inwoners is nog steeds hoger in de Vlaamse provincies dan in de Waalse provincies, het aantal testen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt daar tussenin.

De positiviteitsratio (PR) is licht dalend in de meeste provincies, behalve in Henegouwen en Limburg, waar ze licht stijgt. De PR is het laagste in Vlaams-Brabant (4,9%) en in Brussel (5,5%) en het hoogste in Henegouwen (11,3%).

Het aantal nieuwe hospitalisaties per 100.000 inwoners en per week is stabiel of licht dalend in de meeste provincies, behalve in Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Waals-Brabant en de Duitstalige gemeenschap waar ze steeg (Bijlage 2). Het aantal hospitalisaties per 100.000 inwoners blijft nog steeds het hoogst in West-Vlaanderen.

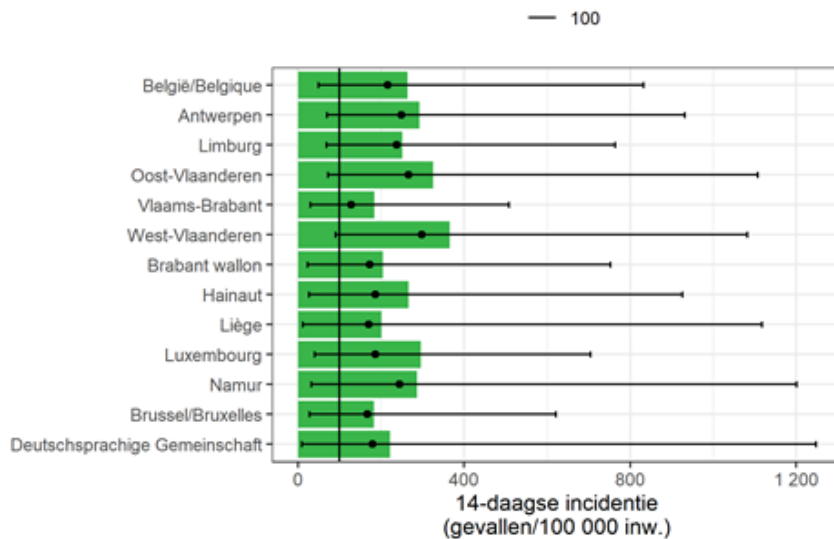
Periode 20-26/12	Besmettingen 14d incidentie per 100.000	Trend	Aantal testen/ 100.000	Rt	PR	Hospitalisaties 7d incidentie per 100.000 ¹
België	264	Dalend	1 806	0,765	7,2%	9,8
Antwerpen	287	Dalend	2 005	0,783	6,6%	7,4
Brabant wallon	202	Dalend	1 363	0,756	7,6%	4,4
Hainaut	266	Licht dalend	1 134	0,705	11,3%	11,4
Liège	200	Licht dalend	1 169	0,742	8,9%	8,7
Limburg	248	Stabiel	1 894	0,844	6,9%	9,7
Luxembourg	292	Dalend	1 498	0,784	8,5%	9,1
Namur	284	Dalend	1 236	0,727	9,7%	8,1
Oost-Vlaanderen	320	Dalend	2 188	0,780	7,0%	13,7
Vlaams-Brabant	180	Licht dalend	1 817	0,781	4,9%	3,9
West-Vlaanderen	362	Dalend	2 448	0,762	7,8%	17,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	179	Licht dalend	1 674	0,739	5,5%	7,9
Deutschsprachige Gemeinschaft	244	Stabiel	1 352	0,526	8,6%	10,3

¹ Resultaten voor week 52, van 21 tot 27 december.

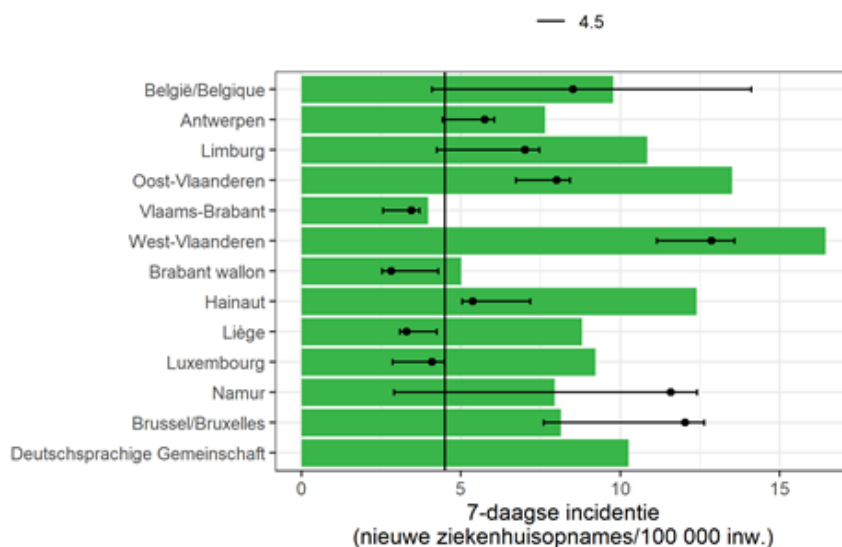
Alle provincies bevinden zich nog in de lockdown fase. Bijlage 3 toont de evolutie van de incidentie van nieuwe besmettingen en hospitalisaties ten opzichte van de drempels voor verandering van fase, per provincie.

De predicties voor het aantal nieuwe besmettingen (14-daagse cumulatieve incidentie) tonen een stabilisatie of lichte daling van de incidentie (Figuur 12). Volgens de predicties gaat geen enkele provincie onder de 100/100.000 de komende weken. De brede betrouwbaarheidsintervallen tonen echter aan dat de evolutie voor de komende weken verder onzeker is. Voor het aantal nieuwe hospitalisaties ligt Vlaams-Brabant momenteel onder de drempel van 4,5/100.000 en tonen de predicties een dalende trend behalve voor Namen en Brussel (Figuur 13).

Figuur 12: Huidige 14-daagse cumulatieve incidentie voor nieuwe besmettingen en voorspelling binnen 14 dagen, België en per provincie/regio

Figuur 13: Huidige 7-daagse incidentie voor nieuwe hospitalisaties en voorspelling binnen 7 dagen, België en per provincie/regio

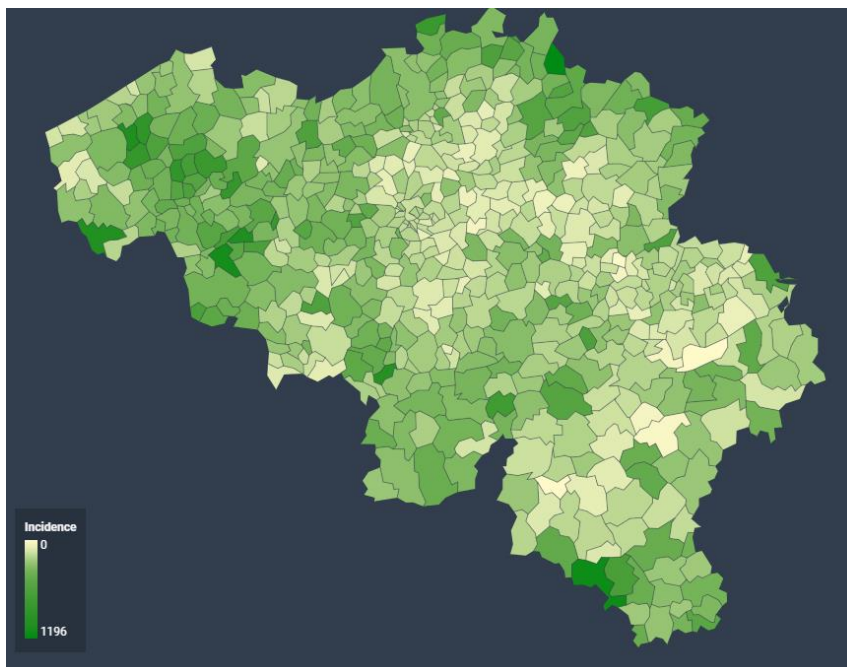

GEMEENTEN

In bijlage 4 worden de gemeenten per provincie uitgezet volgens de 14-daagse cumulatieve incidentie en de positiviteitsratio. Het aantal gemeenten met een stijgende trend (rode kleur = alert signaal op basis van verschillende indicatoren) is gedaald in vergelijking met vorige week, maar het aantal gemeenten onder de drempels voor de controle fase (onderste lichtgrijze rechthoek) blijft beperkt.

Van de 581 Belgische gemeenten zijn er deze week 35 die een 14-daagse cumulatieve incidentie hebben lager dan 100/100.000, tegenover 32 vorige week. Figuur 14 geeft de incidentie weer per gemeente. Men bemerkt nog steeds een hogere incidentie in een aantal grensgemeenten, vooral aan de grens met Nederland in de provincie Antwerpen en Limburg, en deels ook in Namen en Luxemburg aan de grens met Frankrijk, mogelijks gelinkt aan een hoge incidentie en/of snelle stijging in een aantal grensgebieden in de buurlanden. Zo is de 14-daagse cumulatieve incidentie nog verder gestegen in de Nederlandse provincies Noord-Brabant (tot 838/100.000) en Limburg (tot 1024/100.000), en in het Franse departement Ardennes (tot 669/100.000). Ook de 14d incidentie in het Groothertogdom Luxemburg blijft zeer hoog (1037/100.000). Zorgwekkend is dat de hogere incidenties in bijvoorbeeld Limburg zich ook beginnen tonen verder weg van de grens. Ook in Oost- en West-Vlaanderen zijn op Figuur 14 gemeenten met hoge incidenties te zien, maar daar is de trend momenteel niet meer stijgend.

Figuur 14: 14-daagse cumulatieve incidentie per gemeente

Dezelfde methodologie werd gebruikt als voorgaande week om een selectie te maken van gemeenten waar de situatie niet gunstig lijkt te evolueren. De criteria hiervoor zijn: een procentuele stijging in het aantal gevallen over de laatste 7 dagen van meer dan 10%; een stijging in absoluut aantal gevallen over de laatste 7 dagen van minstens 10

gevallen; een incidentie (14d) hoger dan deze van de provincie; en een PR hoger dan deze van de provincie.

De tabel hieronder lijst de gemeenten op die beantwoorden aan deze criteria en waarvoor door de regionale dienst gezondheidsinspectie geen duidelijke verklaring werd gevonden voor deze trend (zoals een gekende uitbraak in een WZC of een bedrijf).

In deze gemeenten wordt aan de crisiscel aanbevolen om te zoeken naar een mogelijke oorzaak van de stabilisatie of toename.

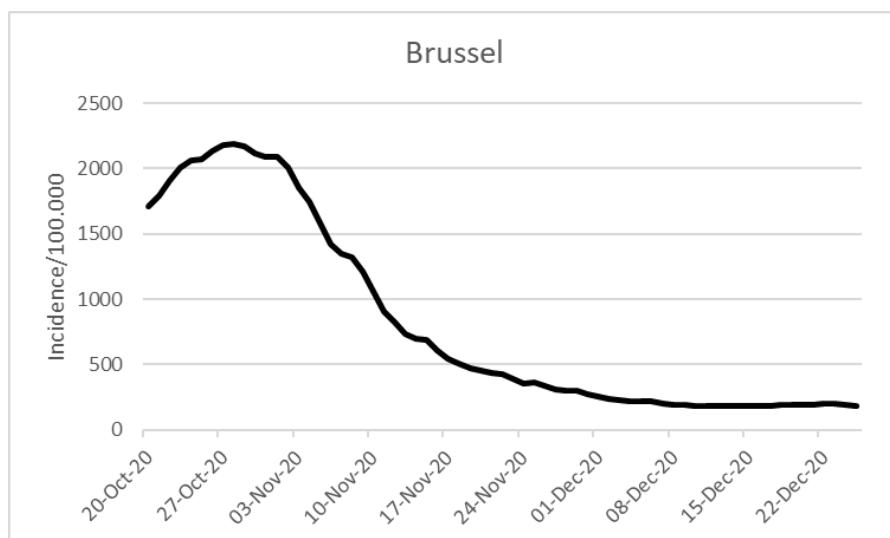
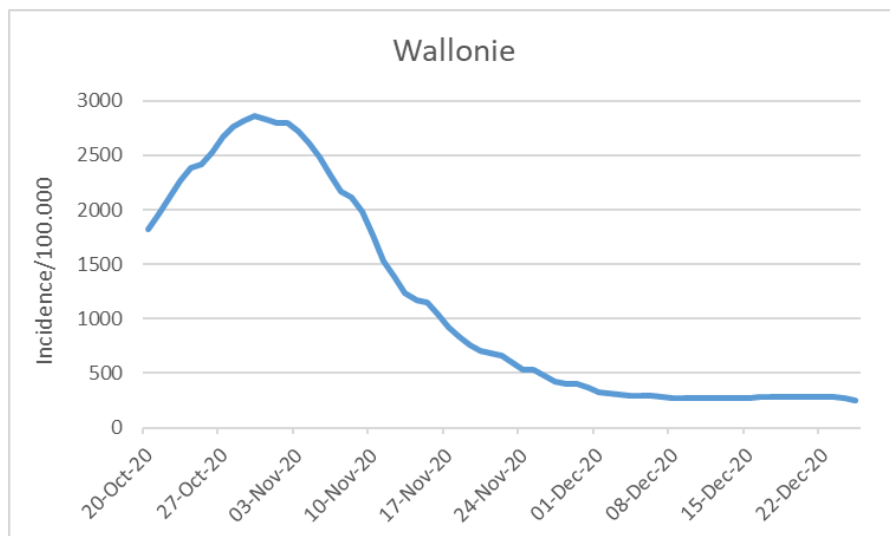
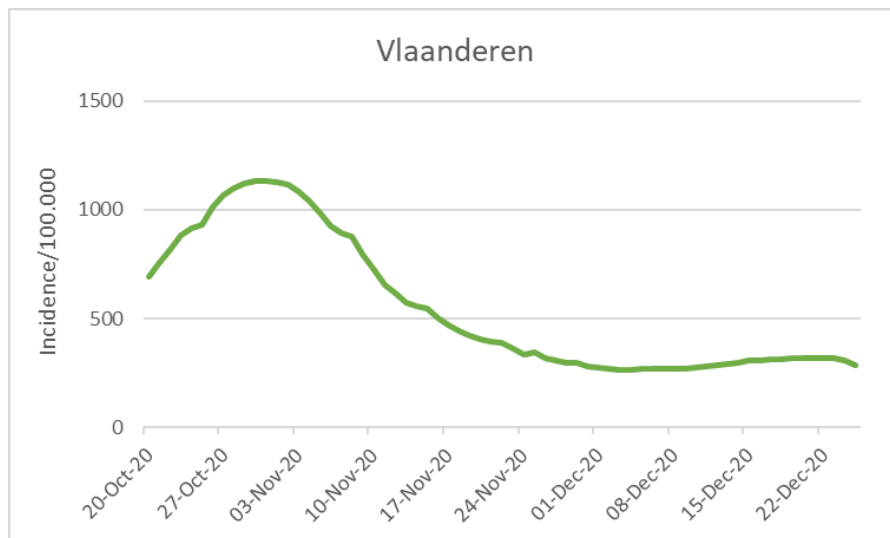
Gemeente	Incidentie (14d)	Stijging aantal (7d)	Stijging % (7d)	PR	Opmerkingen
Antwerpen	287			6.9%	
Oud-Turnhout	386	18	100%	11%	31% in 55-64 jaar
Liège	201			9.1%	
Raeren	601	33	206%	19%	Grensgemeente
Fléron	226	13	108%	13%	Alle leeftijden
Limburg	249			6.9%	
Peer	307	16	94%	12%	53% 45-64 jaar
Namur	291			9.9%	
Couvin	426	33	254%	25%	Grensgemeente
Viroinval	337	11	275%	19%	Grensgemeente
Oost-Vlaanderen	327			7.1%	
Zele	455	21	55%	13%	Alle leeftijden
Vlaams Brabant	185			5.1%	
Vilvoorde	218	13	30%	8.0%	Alle leeftijden (24% 45-55 jaar)

De volgende personen hebben deelgenomen aan dit advies :

Katrien Bonneux (Onderwijs Vlaanderen), Emmanuel Bottieau (ITG), Steven Callens (UZ Gent), Bénédicte Delaere (CHU Namur), Géraldine De Muylder (Sciensano), Herman Goossens (UAntwerpen), Naima Hammami (Zorg en Gezondheid), Yves Lafort (Sciensano), Valeska Laisnez (Sciensano), Romain Mahieu (COCOM), Pierrette Melin (CHULiège), Geert Molenberghs (UHasselt-KULeuven), Paul Pardon (RMG), Sophie Quoilin (Sciensano), Petra Schelstraete (UZ Gent), Stefan Teughels (Huisartenvachtposten), Steven Van Gucht (Sciensano), Geert Van Kersschaever (Domus Medica), Erika Vlieghe (UZA, ITG)

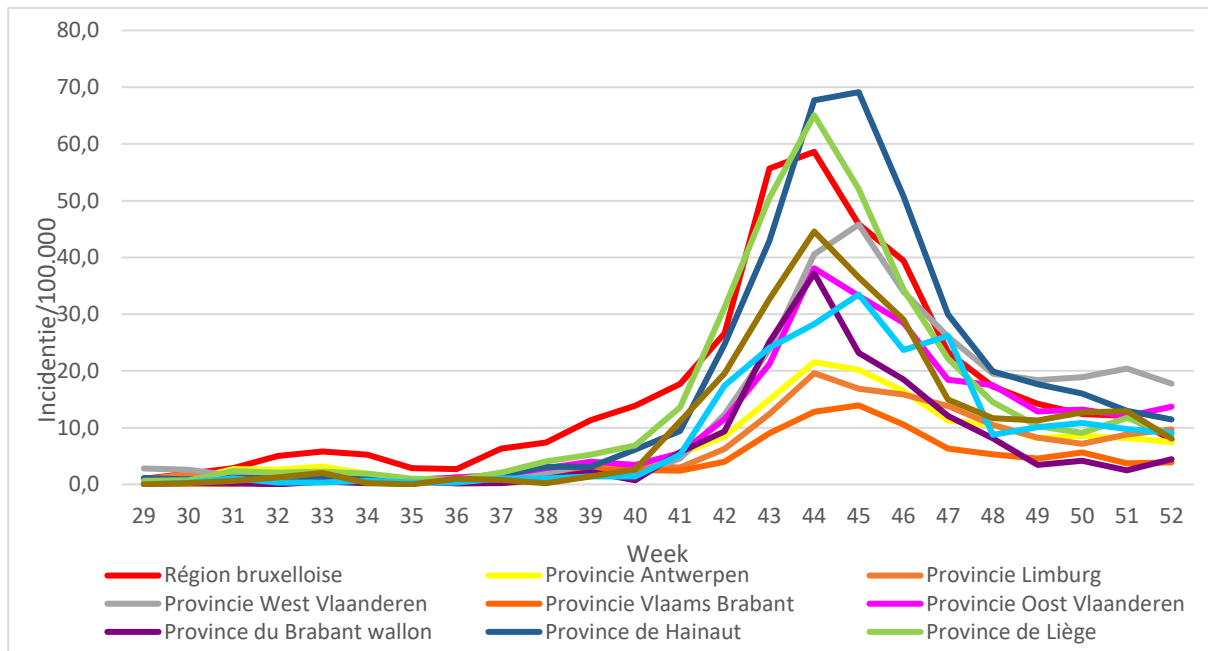
Bijlage 1: 14-daagse cumulatieve incidentie per regio

Nota: de Y assen zijn verschillend per regio

Bijlage 2: Aantal nieuwe hospitalisaties/100.000 inwoners per week en per provincie, week 29 tot 52

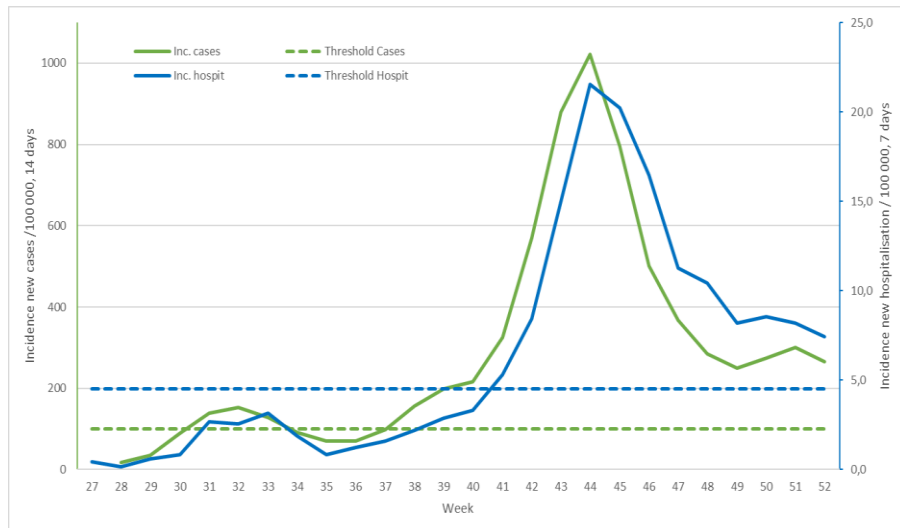
Onderstaande figuur houdt geen rekening met het aantal beschikbare bedden in een provincie. Dit wordt opgevolgd in de Surge Capacity groep.

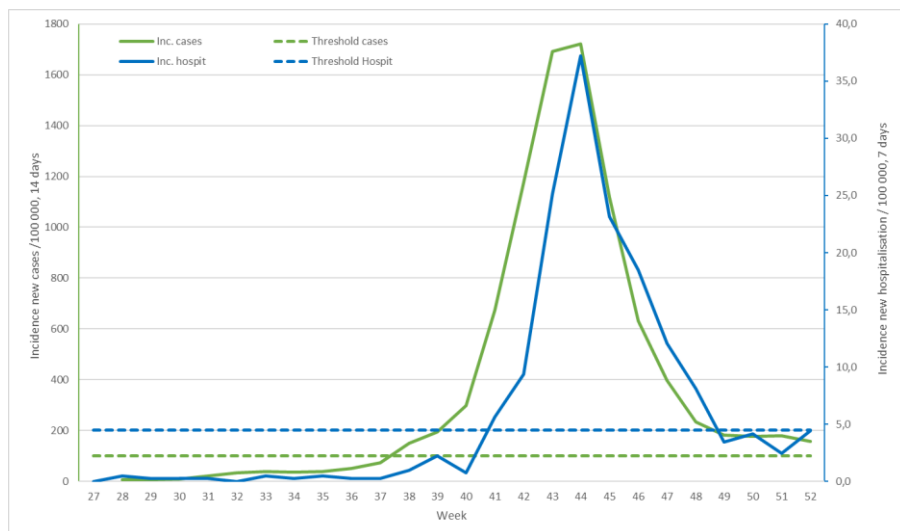
Bijlage 3: Evolutie van de epidemie ten opzichte van de drempels voor nieuwe besmettingen en nieuwe hospitalisaties per provincie

Nota: de Y assen zijn verschillend per provincie

Antwerpen

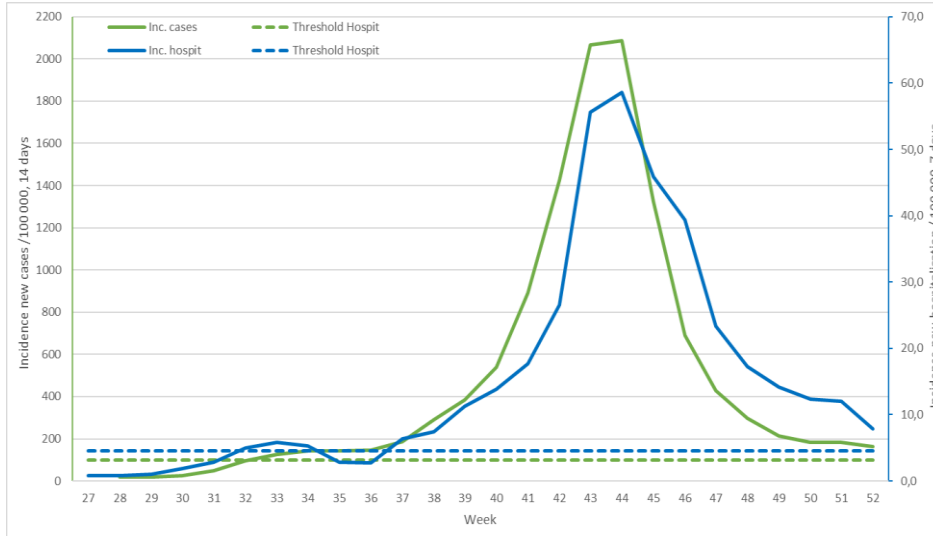

Brabant wallon

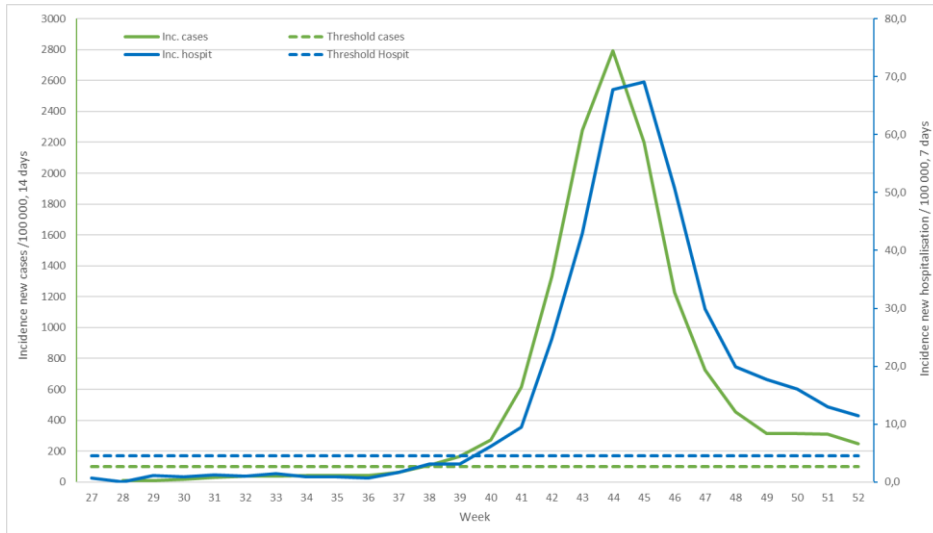

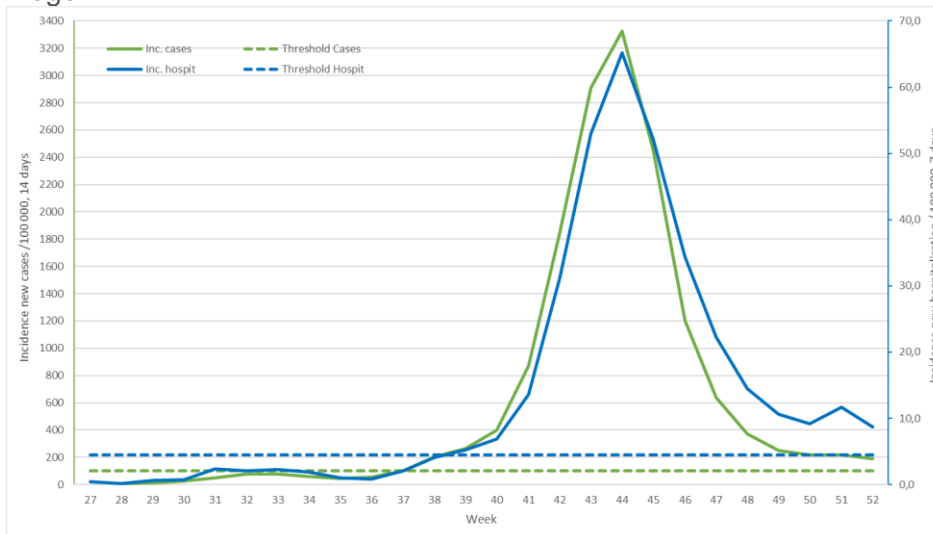
Brussels

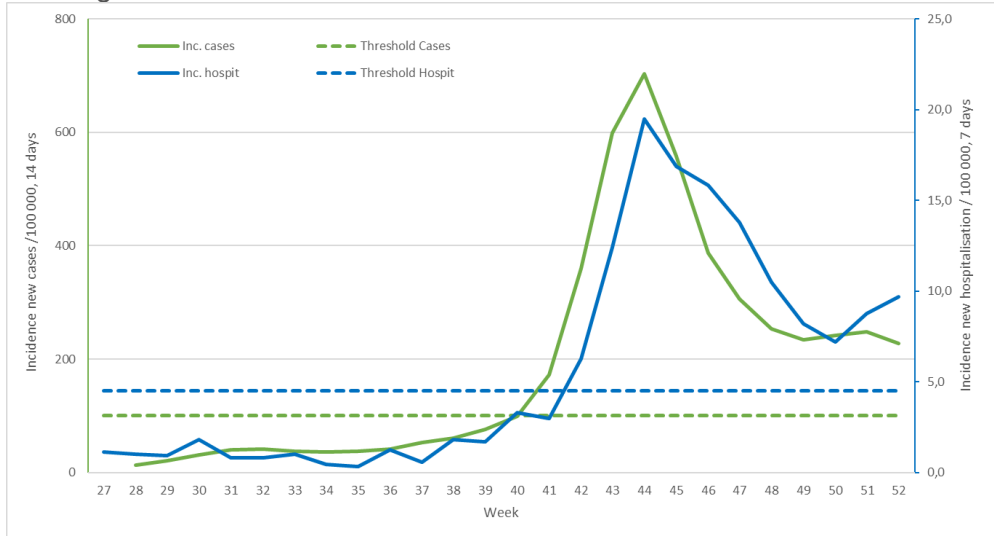
Hainaut

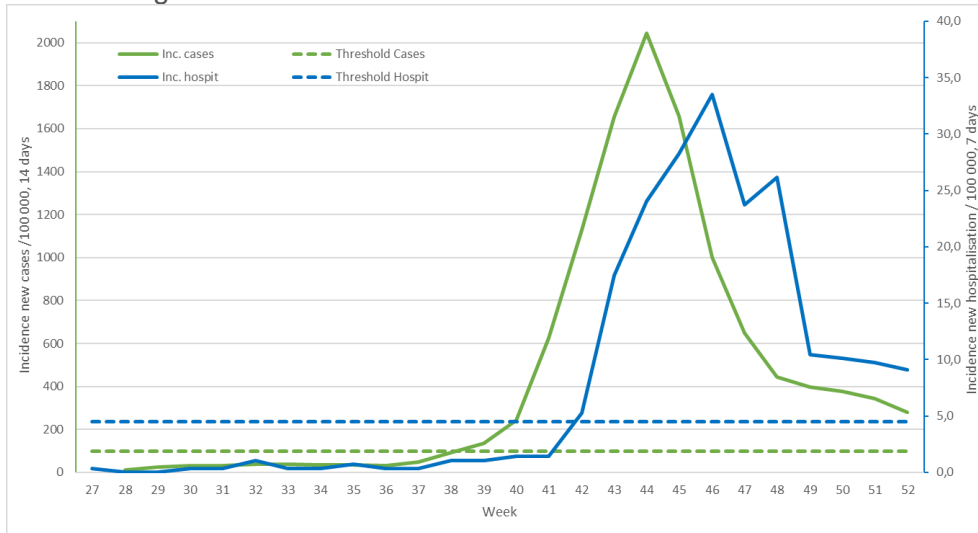
Liège

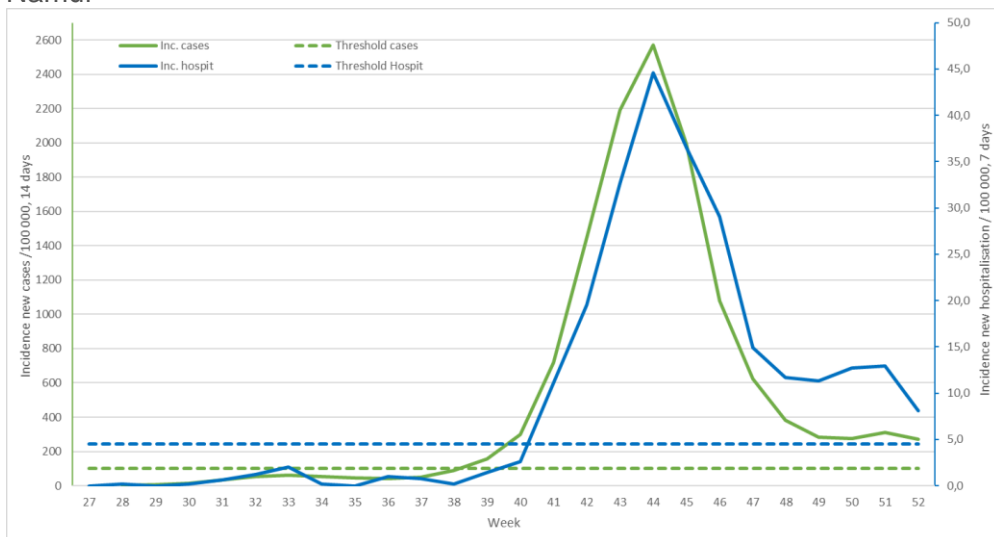
Limburg

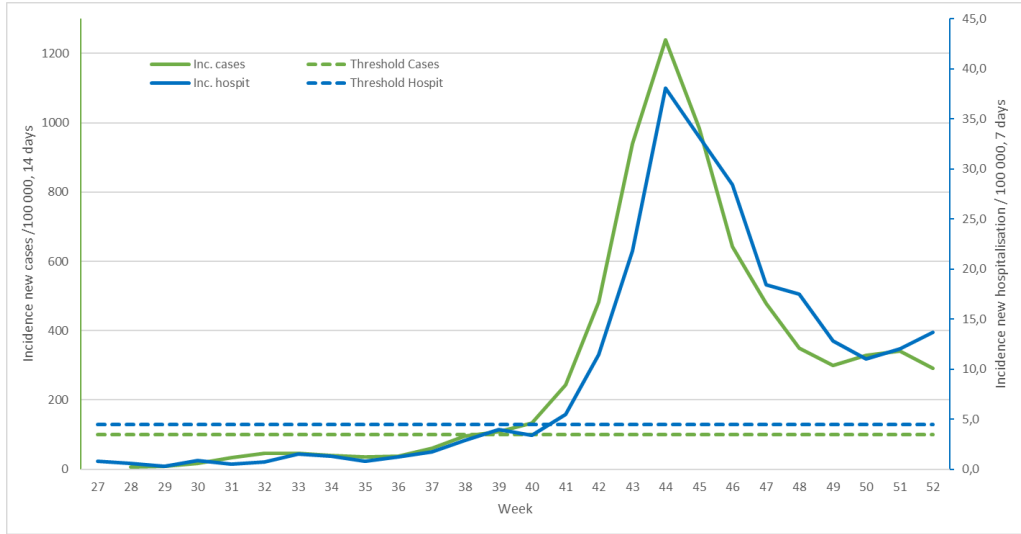
Luxembourg

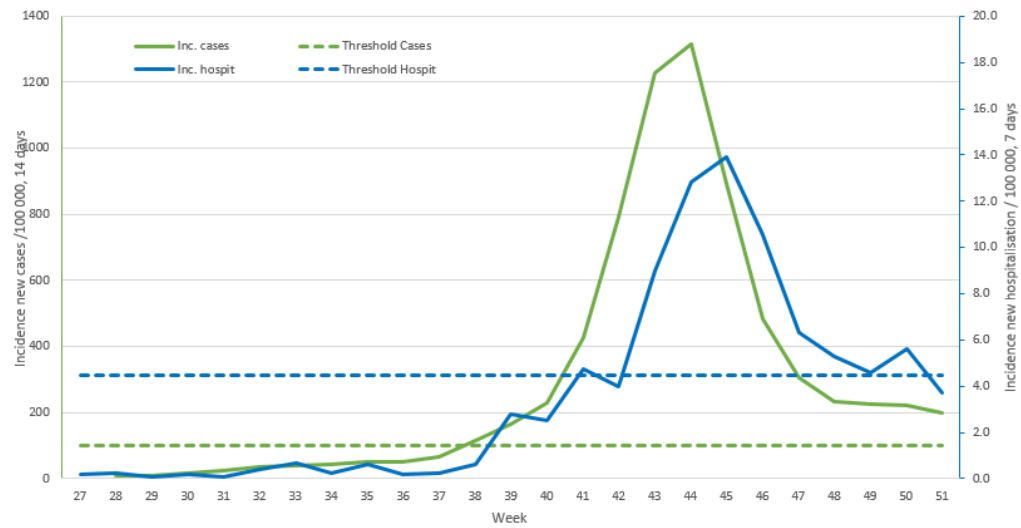
Namur

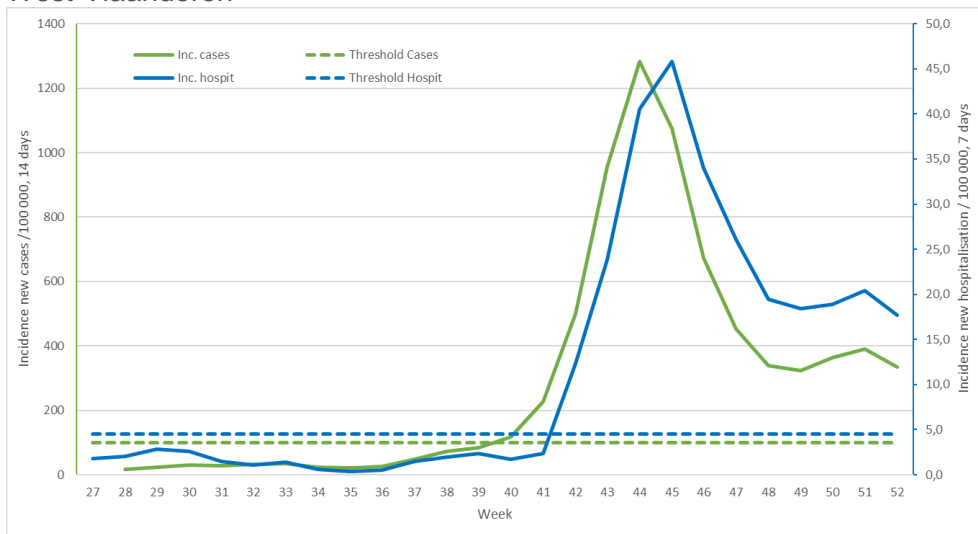
Oost-Vlaanderen

Vlaams-Brabant

West-Vlaanderen

Bijlage 4: Gemeenten binnen de provincies, geplot volgens de positiviteitsratio en de cumulatieve 14-daagse incidentie.

De gemeenten worden uitgezet volgens hun positiviteitsratio (X-as) en de 14-daagse cumulatieve incidentie (Y-as). Gemeenten rood ingekleurd hebben een stijgende trend, gemeenten grijs ingekleurd een dalende of stabiele trend. De volle lijnen tonen de gemiddelde cumulatieve incidentie en PR voor de betreffende provincie, de stippellijnen tonen de gemiddelde cumulatieve incidentie en PR voor België.

